

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

DE TOT I MÉS

Educació formal, no formal i informal

Podem dividir tota l'educació en tres grans blocs: formal, no formal i informal. Qualsevol acte educatiu s'emmarca, com a mínim, en un dels tres.¹

Educació formal

És l'educació intencionada, sistemàtica, amb objectius pedagògics, reglada (oficial i administrativa) i institucional (institucions oficials). S'obtenen titulacions oficials, és de durada limitada i de contingut curricular més aviat tancat. Exemples: l'escola, l'institut, la universitat, una escola oficial d'idiomes, un conservatori de música.

Educació no formal

És l'educació intencionada, sistemàtica, amb objectius pedagògics, no reglada (no administrativa) i pot ser institucional o no. Si hi ha titulacions, no són oficials (es lliuren certificats) i és de durada il·limitada i de contingut curricular molt obert. Exemples: un esplai, un casal d'estiu, unes colònies, una acadèmia no oficial d'idiomes, una escola de música, una ludoteca, una biblioteca.

Educació informal

És l'educació no intencionada, no sistemàtica, que no té objectius pedagògics, no és reglada ni institucionalitzada. No s'obté cap titulació i dura tota la vida. És l'educació que rebem de tot allò que ens envolta. Accions, que no tenint objectius educatius predeterminats, eduquen encara que sigui d'una manera subliminal o inconscient. Exemples: el carrer, la societat, els parcs infantils, els mitjans de comunicació. Podem considerar que un color, un so, una imatge, un anunci, una pel·lícula... també ho són, talment com el silenci o un record concret. De vegades educa més un anunci de televisió, el carrer o un amic que un seguit de classes en una aula. On queda el que percep l'infant des de què es lleva fins que se'n va a dormir, en contacte amb tantes realitats que l'envolten? Qui s'ocupa d'educar els decisius impactes de la publicitat, de la televisió, dels còmics, de la cançó o de la premsa? Quina valoració real es dona a les manifestacions populars, la lliure expressió, la creativitat, la dimensió lúdica, l'oci o l'experiència personal?²

En l'educació informal s'inclou el temps lliure (el temps que no es dedica ni al treball ni a l'estudi) i el temps d'oci (una part del temps lliure que hom dedica a activitats personals, hobbies, diversions...). Hi ha qui parla³ de temps de treball (treball i/o estudi) i de temps de no treball que divideix, alhora en temps d'oci (temps ocupat voluntàriament i autònomament) i temps lliure (temps sobrant). Curiosament, per a la majoria de persones, el temps de treball s'acaba definint com allò que fem quan en realitat voldríem fer una altra cosa, o sigui temps d'avorriment, insatisfacció i frustració i deixem en una petita parcel·la el temps de gaudi (que anomenem temps d'oci).⁴

Abril 2021.

¹ Partim de la diferenciació que en fa Jaume Trilla als seus llibres *La educación fuera de la escuela*, Barcelona: Planeta, 1985: pàgs. 13-22 i *Otras educaciones*, Barcelona: Anthropos, 1993, pàgs. 15-17.

² Fernando González, *Música, canción y pedagogía*, Barcelona: Don Bosco, 1980: 20.

³ Jaume Trilla, *Otras educaciones*, Barcelona: Anthropos, 1993: 60.

⁴ Christopher Small, *Música, sociedad y educación*, Madrid: Alianza, 1989: 89.